

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-1

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52
Volume 52

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Adresa redakce
Adress

Skleněné korále z pohřebiště v Příboře. Viz obr. 18 na s. 90

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

zkum v polní trati „Na Dílech“ v souvislosti s budováním obchodního centra Hobby Market (viz kap. Neolit a Eneolit). Těžiště okupace dotčeného prostoru spadá do horákovské kultury. Jádro soudobého sídliště tvořily jak nadzemní stavby kúlové konstrukce, tak charakteristické částečně zahluobené chaty. Mezi nimi pak byly rozptýleny exploatační, zásobní a další funkčně blíže neurčitelné jámy. Z výplní jednotlivých objektů se podařilo získat mimo jiné doklady o místním zhotovování textilu (přesleny a závaží tkalcovských stavů), zpracovávání barevných kovů (kus ztracené formy) a dokonce o výrobě jantarových ozdob.

Zajímavý nález byl pak učiněn uprostřed zásypu větší jámy nepravidelně oválného půdorysu. V hloubce asi 40–50 cm od úrovně skrývky byla odkryta výrazně přepálená vrstva s uhlíky, několika většími kameny, zlomky keramických nádob, zvířecích kostí a především s ohořelými a zuhelnatělými lidskými kosterními pozůstatky. Jednalo se o 3 lebky a pánev, které podle vzhledu byly zčásti nedokonale spáleny při teplotě maximálně 400°C. První lebka spočívala ve spáleníšti obličejem dolů, druhá obličejem vzhůru a mírně doleva, třetí na pravém spánku a mírně vzhůru, přičemž spodní partie byly vždy postiženy žárem buď podstatně méně, nebo dokonce vůbec. U všech tří lebek byly v anatomických pozicích přítomny i dolní čelisti a přinejmenším v jednom případě též zlomky krčních obratlů. Podle předběžného antropologického posouzení J. Kaly z ÚAPP Brno, v.v.i., náležely první dvě lebky dospělým mužům, třetí pak asi šestiletému dítěti. Neobvyklé seskupení doplňovala ještě ohořelá mužská pánev s křížovou kostí a částí minimálně jednoho z bederních obratlů.

Michal Přichystal

Resumé

Brno (Kat. Ivanovice, Bez. Brno-město). Bei der Rettungsgrabung in Flur „Na Dílech“ wurde die Siedlung der Horákov Kultur entdeckt. In einer Grube wurden drei Menschenschädeln und ein Menschenbecken gefunden.

BŘEZOLUPY (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

„Lapač“. Pozdní latén. Kulturní vrstva/sídliště. Záchraný výzkum.

Výzkum probíhal v trase přeložky silnice mezi obcemi Šarovy a Březolupy v trati Lapač. Na mírném návrší byla na větší ploše zaznamenána vysoká koncentrace pozdně laténské keramiky. Po dočištění plochy byly zaznamenány pouze dva zahluobené objekty zasazené do splachových vrstev. Plocha zde byla zkoumána šachovnicově, podloží tvořily říční náplavy. Na profilu vytvořeného později bagrem u hrany plochy byly rozpoznány tři vrstvy: 1 – ornice s laténskými nálezy, 2 – vrstva s laténskými nálezy, 3 – říční náplavy. Ukázalo se, že vrstva 2 je na naprosto identická s vrstvou 3 a liší se pouze přítomností archeologických artefaktů. Z výzkumu vyšlo nakonec najevo, že vlastní osídlení je nejspíše položeno výše ve svahu a zkoumány byly především splachy z tohoto sídliště. I tak se ale

podařilo získat bohatou kolekci keramiky, včetně několika železných artefaktů a bronzové spony.

Ivan Čížmář

Resumé

Březolupy (Bez. Uherské Hradiště). Spätlatènezeit. Kulturschicht/Siedlung. Rettungsgrabung.

ČEJKOVICE (OKR. HODONÍN)

„Haltýře“. LTB–LTC. Sídliště. Záchraný výzkum.

Od června do července 2010 proběhl při stavbě fotovoltaické elektrárny u Čejkovic záchraný archeologický výzkum. V polní trati Haltýře, nad pravým břehem potoka Prušánky, kolem bodu na souřadnici 48°53'30.88"N a 16°56'41.89"E (WGS-84), se podařilo objevit nové sídliště z doby laténské. Zachyceno zde bylo převážně liniovým výkopem pro kabely celkem 28 zahluobených objektů. U obj. č. 3 a č. 8 došlo k plošnému odkryvu.

Prvním plošně zkoumaným objektem byla samostatně stojící zahluobená pec (obj. č. 3) jednoduché konstrukce s výmazem. Topeniště pece s charakteristickým sytě červeným zbarvením od ohně mělo průměr přes jeden metr. Pec mohla být potravinářská. V okolí pece byly zjištěny jamky po sloupech, které mohly nést lehčí přístřešek. Z nálezů na dně pece lze zmínit velké torzo rozbitého hrnce. Plošně omezenou sondou nebyl zachycen celý areál s pecí, který se patrně rozkládal v jejím okolí. Většina topeniště pece byla narušena výkopem pro kabely.

Druhým plošně zkoumaným objektem byla rozsáhlá zahluobená stavba se sloupovými jámami (obj. č. 8), orientovaná delší osou ve směru SSV–JJZ. Stavba nepravidelného půdorysu s rozměry 6×5 metrů byla zahluobena 0,4–0,6 m do podloží (obr. 1). Z výplně objektu pocházejí vedle zlomků keramických nádob a zvířecích kostí také keramická kolečka s otvorem, masivní přeslen nebo také drobné železné fragmenty.

Nejbližší laténské sídliště objevené v roce 1970 se nachází cca 800 m jižním směrem, na svahu nad potokem Prušánka (Klanica 1971).

František Kostrouch

Literatura

Klanica, Z. 1971: Laténské sídliště v Čejkovicích (okr. Hodonín). *Přehled výzkumů 1970*, 40.

Resumé

Čejkovice (Bez. Hodonín). Laténzeit (LT B-C). Siedlung. Rettungsgrabung.

DUBŇANY (OKR. HODONÍN)

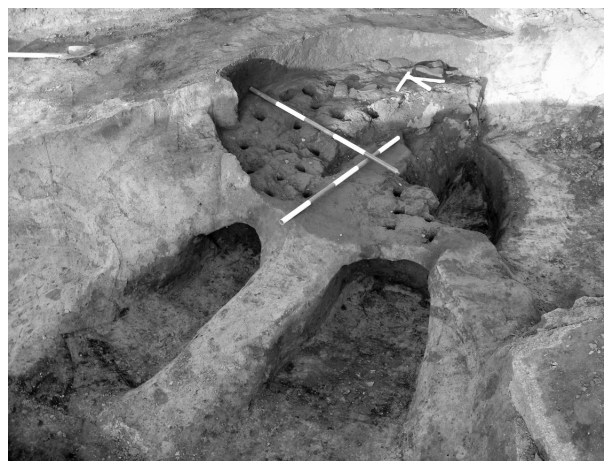
„U Lípy“. Doba laténská (LT D). Sídliště. Záchraný výzkum.

V prosinci 2007 a v únoru 2008 proběhl záchraný archeologický výzkum při sanaci poddolovaného území v polní trati „U Lípy“, ležící jižně od hlavní komunikace Dubňany-Ratíškovice, cca 1 km jihovýchodně od

Obr. 1. Čejkovice. Pohled na zahloubenou stavbu č. 8.

Abb. 1. Čejkovice. Blick auf dem Grubenhaus Nr. 8.

Obr. 2. Dubňany. Pohled na laténskou pec.

Abb. 2. Dubňany. Blick auf dem latènezeitlichen Brennofen.

dubňanského kostela. Výkopem pro drény byly porušeny tři zahloubené laténské objekty. Archeologická lokalita je známá povrchovými sběry již od roku 1986.

Kromě jedné jámy dokumentované pouze na stěně výkopu se podařilo zachytit dva objekty s hrnčířskými pecemi. Konstrukčně se v obou případech jedná o dvoukomorovou vertikální pec s kruhovým roštem a dvěma vzduchovými kanály, před nimiž byla předpecní jáma.

Z první pece objevené na souřadnici 48°55'0.8"N a 17°7'13.588"E (WGS-84) se dochovalo pouze torzo a menší předpecní jáma. Středový sokl byl proveden z druhotně usazeného kamenného žerнову. Druhý žerнов stál při západní stěně pece. Další konstrukční detail představoval otvor sloužící k regulaci kouře, překrytý velkým keramickým střepem. Lokálně byla zachycena i klenba vypalovacího prostoru, bez patrných stop konstrukce. Při preparaci pece byly pak zjištěny doklady několikánásobných oprav a dodatečných výmazů. V zásypu pece a zejména v předpecní jámě se nacházely mj. četné zlomky keramiky ze stupně LT D a hruška surového grafitu.

Druhá pec s roštem o průměru až 1,6 m (obr. 2) se dochovala téměř celá na souřadnici 48°55'0"N a 17°7'13.947"E (WGS-84). Pec se skládala z rozsáhlé předpecní jámy s několika jamkami po dřevěných sloupech. Dále zde byly zjištěny dva mohutné topné kanály s vrstvou uhlíků na dně. Kanály rozděloval středový hliněný sokl. Topeniště překrýval hliněný rošt opatřený kruhovými průduchy, které jsou uspořádány v soustředných kruzích. Na roštu se nacházely četné zlomky keramických nádob. V zásypu pece a v předpecní jámě ležely zlomky keramiky ze stupně LT D.

V zásypech obou pecí a v předpecních jámách byly nalezeny také četné zvířecí kosti. Nejčastěji byly zaznamenány pozůstatky prasete, tura a ovce/kozy. Lovnou zvěř zastupovaly nálezy jelena lesního.

František Kostrouch

Resumé

Dubňany (Bez. Hodonín). Latènezeit (LT D). Siedlung. Rettungsgrabung.

HNĚVOTÍN (OKR. OLMOUC)

„U Zahrádek“. Sídliště. Mladší doba laténská. Záchranný výzkum.

V měsících září a říjnu 2010 se uskutečnil záchranný archeologický výzkum na akci – výstavba inženýrských sítí k rodinným domkům (RD).

Lokalita v trati „U Zahrádek“ se nachází na jihovýchodním okraji obce na mírném k východu přivráceném svahu nad inundací potoka Strouska. Během záchranných prací byly prozkoumány výkopy pro sítě a prostor budoucí cesty. V dolní části plochy se podařilo zachytit stopy pravěkého osídlení, a to v podobě osmi archeologických objektů z období latěnu.

Mezi archeologickými objekty si pozornost zasluhují čtyři částečně do země zahloubené laténské chaty, z nichž jednu (obj. č. 1) se podařilo prozkoumat vcelku. Jednalo se o klasickou polozemnici orientovanou V-Z, o rozměrech cca 5,30 délky a 3,40 m šířky. Na dně objektu byly odkryty dvě kúlové jamky – pozůstatek podpěrné konstrukce střechy. Obě jamky byly umístěny podél delší osy objektu, ve vzdálenosti cca 1,90 m od V stěny a 1,85 m od Z stěny. V jihozápadní části chaty se nacházelo mělké zahloubení ve dně objektu, zřejmě místo vchodu.

Další tři polozemnice byly odkryty jen zčásti - u severního profilu spodního ramene budoucí cesty. Podle všeho se jednalo o objekty stejné nebo podobné velikosti jako obj. č. 1. Všechny polozemnice měly podobnou orientaci (V-Z) a tvořily řadu „domů“ těsně nad okrajem inundace potoka. Objekty byly k potoku obrácené kratší stěnou a vzdálenost mezi nimi se pohybovala od 7 do 10 m.

Kromě polozemnic byly prozkoumány také dvě zásobnicové jámy, jedna kúlová jamka se silnou vrstvou mazanice uvnitř a jeden objekt nejasného účelu.

Z objektů pochází početný soubor nálezů, především zlomků keramických nádob. Mezi nimi vyniká nález rekonstruovatelné tenkostěnné nádoby objevené v objektu č. 1 (obr. 3), točené na kruhu a zdobené bílým nátěrem a horizontálními pásy červené barvy (engoba).

Kromě keramiky byly v objektech nalezeny také zvířecí kosti, kamenné těrky a také menší počet železných nálezů, jako třeba fragment spony.